

Προγραμματισμός I (HY120)

Διάλεξη 3:
Είσοδος / Έξοδος, Βασικοί
Τύποι, Δήλωση Μεταβλητών

Βασικοί τύποι της C

2

Όνομα	Τύπος / Κωδικοποίηση	Μέγεθος (bytes)
<code>char</code>	Χαρακτήρας	1
<code>int</code>	Ακέραιος	2 ή 4 (*)
<code>float</code>	Πραγματικός απλής ακρίβειας	4
<code>double</code>	Πραγματικός διπλής ακρίβειας	8
<code>void</code>	‘Τίποτα’	

(*) Εξαρτάται από την αρχιτεκτονική του επεξεργαστή

Προσδιοριστές μεγέθους / πεδίου τιμών

3

Όνομα	Τύποι / Ερμηνεία	Μέγεθος (bytes)
short	«Μικρός» <code>int</code>	1, 2 ή 4 (*)
long	«Μεγάλος» <code>int</code>	2 ή 8 (*)
long	«Μεγάλος» <code>double</code>	12 ή 16 (*)

(*) Εξαρτάται από την αρχιτεκτονική του επεξεργαστή

- `short` / `long` χωρίς τύπο: υπονοείται `int`

Όνομα	Τύποι	Πεδίο Τιμών
signed	<code>int</code> / <code>char</code> με πρόσημο	$[-2^{N-1} \dots 2^{N-1}-1]$
unsigned	<code>int</code> / <code>char</code> χωρίς πρόσημο	$[0 \dots 2^N-1]$

N: αριθμός bits

- Τύπος χωρίς `signed` / `unsigned`: υπονοείται `signed`

Τύποι / Μεγέθη / Πεδία τιμών (σε επεξεργαστές Intel x86)

4

unsigned char	1 byte	0 ... 255
char	1 byte	-128 ... 127
unsigned int	4 bytes	0 ... 4,294,967,295
short int	2 bytes	-32,768 ... 32,767
int	4 bytes	-2,147,483,648 ... 2,147,483,647
unsigned long	4 bytes	0 ... 4,294,967,295
long	4 bytes	-2,147,483,648 ... 2,147,483,647
float	4 bytes	$1.17549435 * (10^{-38}) \dots 3.40282347 * (10^{+38})$
double	8 bytes	$2.2250738585072014 * (10^{-308}) \dots 1.7976931348623157 * (10^{+308})$
long double	12 bytes	$3.4 * (10^{-4932}) \dots 1.1 * (10^{4932})$

Και πώς τα βρίσκω;;;

```
/* εκτύπωση μεγέθους βασικών τύπων */  
  
#include <stdio.h>  
  
int main(int argc, char *argv[]) {  
    printf("sizeof(char)=%d bytes\n", sizeof(char));  
    printf("sizeof(short)=%d bytes\n", sizeof(short));  
    printf("sizeof(int)=%d bytes\n", sizeof(int));  
    printf("sizeof(long)=%d bytes\n", sizeof(long));  
    printf("sizeof(float)=%d bytes\n", sizeof(float));  
    printf("sizeof(double)=%d bytes\n", sizeof(double));  
    printf("sizeof(long double) = %d bytes\n", sizeof (long double));  
    printf("\n");  
  
    return(0);  
}
```

Ερμηνεία Δυαδικών Δεδομένων

6

- Το υλικό του Η/Υ δεν γνωρίζει την σημασία των δεδομένων που αποθηκεύονται στην μνήμη.
 - Τα bits **ερμηνεύονται** με βάση την κωδικοποίηση που αντιστοιχεί στον **τύπο** που έχει η μεταβλητή μέσω της οποίας προσπελάζεται η μνήμη.
 - Π.χ.:
 - 01100001: 'a' (char) ή 193 (short)
 - 11111111: -1 (short) ή 255 (unsigned short)
 - Η ερμηνεία των περιεχομένων της μνήμης πρέπει να γίνεται με πλήρη επίγνωση και ιδιαίτερη προσοχή...
 - ... διαφορετικά: σημασιολογικά λάθη.

Δηλώσεις Μεταβλητών

- Οι δηλώσεις μεταβλητών δίνονται πριν από (σχεδόν) όλες τις υπόλοιπες εντολές ενός προγράμματος.
- Μορφή των εκφράσεων δήλωσης είναι:
 - $\langle \text{τύπος} \rangle \langle \text{όνομα} \rangle ;$
 - $\langle \text{τύπος} \rangle \langle \text{όνομα} \rangle, \dots, \langle \text{όνομα} \rangle ;$
 - $\langle \text{τύπος} \rangle \langle \text{όνομα} \rangle = \langle \text{τιμή} \rangle ;$
- Κάθε μεταβλητή (και συνάρτηση) πρέπει να έχει διαφορετικό όνομα.
- Κατά την δήλωση της, μια μεταβλητή μπορεί προαιρετικά να λάβει και μια αρχική τιμή.
 - Το πρόθεμα **const** σε συνδυασμό με την ανάθεση αρχικής τιμής υποδηλώνει ότι η τιμή της μεταβλητής δε μπορεί να αλλάξει κατά την διάρκεια της εκτέλεσης.


```
char middle; /* μεταβλητή χαρακτήρα με όνομα middle */
short si=1; /* μεταβλητή μικρού ακεραίου με
             όνομα si και (literal) τιμή 1 */
const float pi=3.1415; /* μεταβλητή πραγματικού
                        αριθμού απλής ακριβείας
                        με όνομα pi και (literal)
                        τιμή 3.1415 */
int middle; /* μεταβλητή ακεραίου με όνομα middle */
```

ο μεταγλωττιστής θα διαμαρτυρηθεί,
καθώς το όνομα `middle` χρησιμοποιείται

```
$ gcc var_decl_mistake.c -o var_decl_mistake
var_decl_mistake.c: In function `main':
var_decl_mistake.c:11: error: conflicting types for 'middle'
var_decl_mistake.c:2: error: previous declaration of 'middle' was
here
```


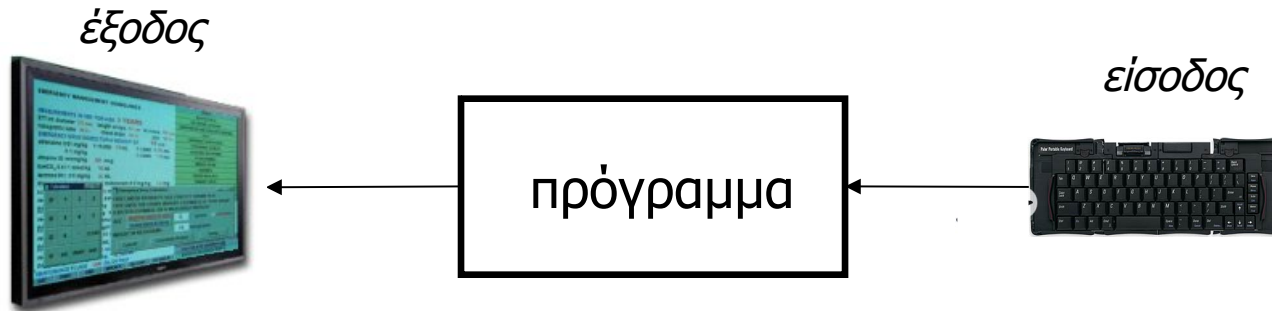

Μεταβλητές και Μνήμη

- Κατά την εκτέλεση του προγράμματος, η δήλωση μιας μεταβλητής οδηγεί στην δέσμευση αντίστοιχου χώρου μνήμης για την αποθήκευση των τιμών της.
 - Η δέσμευση μνήμης γίνεται όταν «**ενεργοποιείται**» η δήλωση της μεταβλητής
 - Λίγη υπομονή ...
- Οι μεταβλητές ενός προγράμματος καταλαμβάνουν (**συνήθως**) **συνεχόμενες** περιοχές μνήμης: εκεί που τελειώνει η περιοχή της μεταβλητής που δηλώθηκε πρώτη, αρχίζει η περιοχή της μεταβλητής που δηλώθηκε δεύτερη, κλπ.
 - Αυτό δεν ισχύει πάντα. Εξαρτάται από την υλοποίηση του μεταφραστή ή/και του περιβάλλοντος εκτέλεσης της γλώσσας

Είσοδος / Έξοδος (Input / Output)

10

- Το πρόγραμμα πρέπει να μπορεί να **εισάγει/εξάγει** δεδομένα από/προς το «περιβάλλον» του
 - Συνήθως από το πληκτρολόγιο και προς την οθόνη του Η/Υ.
 - Η από και προς το δίκτυο, το δίσκο κλπ.
- Πώς;
 - Ειδικές **εντολές εισόδου/εξόδου** (input/output commands).

Η Βιβλιοθήκη `stdio`

- Οι συναρτήσεις εισόδου/εξόδου υλοποιούνται στην βιβλιοθήκη `stdio`
 - Τα «πρωτότυπα» των συναρτήσεων της `stdio` υπάρχουν στο αρχείο κεφαλίδων `stdio.h`
 - η χρήση της οποίας πρέπει να δηλώνεται στην αρχή του προγράμματος με την εντολή `#include <stdio.h>`
- Περιέχει και πολλές άλλες συναρτήσεις
 - Καλό σας διάβασμα...
- Περισσότερα για το τι είναι και πως φτιάχνεται μια βιβλιοθήκη πολύ πολύ αργότερα ...

Εντολές Εισόδου / Εξόδου

- Οι εντολές εισόδου/εξόδου είναι ειδικές συναρτήσεις που βρίσκονται στην βιβλιοθήκη **stdio**
 - Οι δηλώσεις βρίσκονται στο **αρχείο επικεφαλίδων stdio.h** και πρέπει να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα
 - Εντολή: `#include <stdio.h>`
- **getchar**: διαβάζει ένα (τον επόμενο) χαρακτήρα από την είσοδο του προγράμματος (πληκτρολόγιο).
- **putchar**: γράφει ένα χαρακτήρα στην έξοδο του προγράμματος (οθόνη).
- **scanf**: διαβάζει από την είσοδο χαρακτήρες και αναθέτει τιμές σε συγκεκριμένες μεταβλητές
 - Διαβάζονται όσοι χαρακτήρες είναι απαραίτητοι για να ανατεθεί τιμή στις «συγκεκριμένες» μεταβλητές.
- **printf**: εκτυπώνει στην έξοδο κείμενο καθώς και τιμές από συγκεκριμένες μεταβλητές.

12

```
#include <stdio.h>

int main(int argc, char* argv[]) {

    putchar('h');
    putchar('e');
    putchar('l');
    putchar('l');
    putchar('o');
    putchar(' ');
    putchar('w');
    putchar('o');
    putchar('r');
    putchar('l');
    putchar('d');
    putchar('\n');

    return (0);
}
```

```
> ./myprog<enter>
```

```
hello world
```

```
>
```



```
#include <stdio.h>

int main(int argc, char* argv[]) {

    putchar('5');
    putchar(' ');
    putchar('+');
    putchar(' ');
    putchar('2');
    putchar(' ');
    putchar('=');
    putchar('=');
    putchar(' ');
    putchar('7');
    putchar('\n');

    return(0);
}
```

```
> ./myprog<enter>
```

```
5 + 2 == 7
```

```
>
```

```
#include <stdio.h>
```

```
int main(int argc, char* argv[]) {  
    char first, second, third;
```

```
    putchar('3');  
    putchar(' ');  
    putchar('c');  
    putchar('h');  
    putchar('a');  
    putchar('r');  
    putchar('s');  
    putchar(':');  
    putchar('\n');
```

```
    first=getchar();  
    second=getchar();  
    third=getchar();
```

```
    putchar(first);  
    putchar(second);  
    putchar(third);  
    putchar('\n');  
    return(0);
```

```
}
```



```
> ./myprog<enter>
```

```
3 chars:
```

```
a2$<enter>
```

```
a2$
```

```
>
```

```
> ./myprog<enter>
```

```
3 chars:
```

```
a bcdefg<enter>
```

```
a b
```

```
>
```

το πρόγραμμα δεν
διαβάζει τα
«επιπλέον»
δεδομένα αφού δεν
υπάρχουν
αντίστοιχες εντολές
στον κώδικα

H printf()

- Δέχεται μια παράμετρο σε μορφή συμβολοσειράς από εκτυπώσιμους χαρακτήρες ASCII
 - Προαιρετικά και έναν **απεριόριστο** αριθμό «**εκφράσεων αποτίμησης**».
- Η πρώτη παράμετρος περιέχει
 - Το κυριολεκτικό κείμενο προς εκτύπωση, και
 - Τους προσδιορισμούς εκτύπωσης (format specifiers) για τις τιμές κάθε μιας έκφρασης που δίνεται ως επιπλέον παράμετρος.
 - Για τις συμβάσεις των προσδιορισμών εκτύπωσης δείτε (οπωσδήποτε) το εγχειρίδιο της γλώσσας!

Η printf()

- Αν οι εκφράσεις αποτίμησης είναι λιγότερες από τους προσδιορισμούς εκτύπωσης, ο μεταγλωττιστής δεν εμφανίζει λάθος!
- Αν οι προσδιορισμοί εκτύπωσης δεν είναι συμβατοί με τους αντίστοιχους τύπους των εκφράσεων αποτίμησης, ο μεταγλωττιστής δίνει **μόνο προειδοποίηση!**

Σε απλά ελληνικά...

```
#include <stdio.h>

int main(int argc, char* argv[]) {
    int a=1,b=2;

    printf("a is %d, b is %d and a+b is %d\n", a, b, a+b);
    return(0);
}
```

```
>./myprog<enter>
a is 1, b is 2 and a+b is 3
>
```

Προσδιοριστές τύπου printf

19

- %c : char
- %d : int
- %x : hex
- %f : float
- %lf : double
- %s : συμβολοσειρά
- %p : διεύθυνση
- Πηγή: <http://en.cppreference.com/w/cpp/io/c/printf>

Επιπλέον λειτουργίες printf

20

- Εκτύπωση αριθμού κινητής υποδιαστολής με 2 δεκαδικά ψηφία:

```
double x = 1.2345;  
printf("%.2lf", x);
```

```
ΕΚΤΥΠΩΝΕΙ:  
1.23
```

- Εκτύπωση αριθμού κινητής υποδιαστολής με 2 δεκαδικά ψηφία και συνολικό πλάτος 6 θέσεις:

```
double x = 12.345;  
printf("%6.2lf", x);
```

```
ΕΚΤΥΠΩΝΕΙ:  
12.34
```

1 κενό + 2 ακέραια ψηφία + τελεία + 2 δεκαδικά → 6 θέσεις

Επιπλέον λειτουργίες printf

21

- Εκτύπωση ακέραιου αριθμού με συνολικό πλάτος 4 θέσεις:

```
int x = 12;  
printf("%4d", x);
```

```
ΕΚΤΥΠΩΝΕΙ:  
12
```

2 κενά + 2 ακέραια ψηφία → 4 θέσεις

- Εκτύπωση ακέραιου αριθμού με συνολικό πλάτος 4 θέσεις και "γέμισμα" με μηδενικά:

```
int x = 12;  
printf("%04d", x);
```

```
ΕΚΤΥΠΩΝΕΙ:  
0012
```


H scanf

- Δέχεται μια παράμετρο σε μορφή συμβολοσειράς από εκτυπώσιμους χαρακτήρες ASCII, και έναν **απεριόριστο** αριθμό **διευθύνσεων** μεταβλητών.
 - Η πρώτη παράμετρος περιέχει τους προσδιορισμούς ανάγνωσης για τις τιμές κάθε μιας μεταβλητής η **διεύθυνση** της οποίας δίνεται ως παράμετρος.
 - Για τις συμβάσεις των προσδιορισμών εκτύπωσης δείτε (οπωσδήποτε) το εγχειρίδιο της γλώσσας!
 - Αν οι προσδιορισμοί ανάγνωσης δεν είναι συμβατοί με τους τύπους των αντίστοιχων εκφράσεων αποτίμησης που δίνονται ως παράμετροι, τότε ο μεταγλωττιστής δίνει προειδοποίηση.

Και για να συνεννοηθούμε...

```
#include <stdio.h>

int main(int argc, char* argv[]) {
    int a,b;

    printf("enter 2 int values: ");

    scanf("%d %d", &a, &b);

    printf("a is %d and b is %d\n", a,b);
    return(0);
}
```

προσοχή: πάντα να υπάρχει το & πριν το όνομα της μεταβλητής (επεξήγηση προσεχώς...)

```
> ./myprog<enter>
enter 2 int values: 5 10 15<enter>
a is 5 and b is 10
>
```

το πρόγραμμα δεν διαβάζει τα «επιπλέον» δεδομένα αφού δεν υπάρχουν αντίστοιχες εντολές στον κώδικα

scanf format specifiers

24

- %c : char
- %d : int
- %x : hex
- %g : float
- %lf : double
- %s : συμβολοσειρά
- %p : διεύθυνση
- Πηγή: <http://en.cppreference.com/w/cpp/io/c/scanf>

scanf παραδείγματα

25

- Ανάγνωση χαρακτήρα:

```
char letter;  
scanf(" %c", &letter);
```

↑
βάζετε πάντα ένα κενό ανάμεσα στο " και στο %

- Ανάγνωση τιμών όταν η είσοδος έχει τη μορφή 10/2011:

```
int month, year;  
scanf("%d/%d", &month, &year);
```

- Ανάγνωση τιμών όταν η είσοδος έχει τη μορφή PRICE: 3.75 euro

```
double price;  
scanf("PRICE: %lf euro", &price);
```

Ανακατεύθυνση Εισόδου/Εξόδου

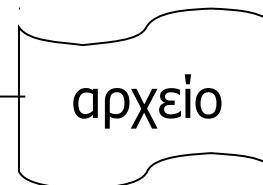
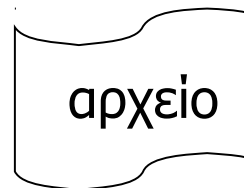
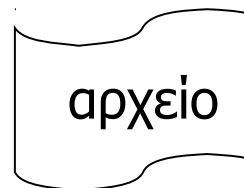
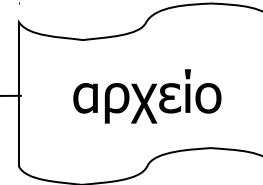
26

- Οι πράξεις εισόδου / εξόδου διαβάζουν / γράφουν από την είσοδο / έξοδο του προγράμματος.
 - Συνήθως η είσοδος αντιστοιχεί στο πληκτρολόγιο (με εκτύπωση των χαρακτήρων που εισάγονται στην οθόνη) και η έξοδος στην οθόνη.
 - Τόσο η είσοδος όσο και η έξοδος ενός προγράμματος μπορούν να **ανακατευθυνθούν**
 - Π.χ. **σε αρχεία** έτσι ώστε οι πράξεις εισόδου να διαβάζουν δεδομένα από ένα αρχείο και οι πράξεις εξόδου να γράφουν δεδομένα σε ένα αρχείο.
 - Τα αρχεία που δίνονται για είσοδο πρέπει να είναι αρχεία κειμένου (ASCII) και τα αρχεία που δημιουργούνται είναι ASCII.

είσοδος

27

Παράδειγμα Ανακατεύθυνσης

28

αρχείο
in.txt

διάβασμα

abcd
efgh

> ./myprog < in.txt <enter>

abc

> ανακατεύθυνση εισόδου

αρχείο
out.txt

γράψιμο

abc

> ./myprog > out.txt <enter>
abcdefghijkl <enter>

> ανακατεύθυνση εξόδου

```
#include <stdio.h>

int main(int argc, char*
argv[]) {
    char first, second, third;

    first=getchar();
    second=getchar();
    third=getchar();

    putchar(first);
    putchar(second);
    putchar(third);
    return(0);
}
```


Πώς δουλεύει;

- Όταν το πρόγραμμα φτάσει σε μια εντολή εισόδου (π.χ. `getchar` ή `scanf`) τότε η εκτέλεση σταματά μέχρι να υπάρξουν δεδομένα έτοιμα προς ανάγνωση.
- Αν τα δεδομένα εισάγονται από το πληκτρολόγιο οι χαρακτήρες «στέλνονται» στο πρόγραμμα αφού πατηθεί το πλήκτρο `<enter>` (μέσω του οποίου δημιουργείται αυτόματα και ο χαρακτήρας `'\n'`).
- Αν τα δεδομένα εισόδου δίνονται μέσω ενός αρχείου (με ανακατεύθυνση), και το πρόγραμμα επιχειρήσει να διαβάσει χωρίς να υπάρχουν άλλα δεδομένα τότε επιστρέφεται η τιμή (σταθερά) **EOF** (end of file).
 - Το πρόγραμμα πρέπει να κάνει κατάλληλο έλεγχο.

Στοιχεία ενός προγράμματος

32

- Literal / κυριολεκτικό
 - Μια συγκεκριμένη τιμή που εμφανίζεται σε ένα πρόγραμμα (πχ. 3, “Hello”, 5.19)
- Variable / μεταβλητή
 - Μια ονομασμένη θέση στη μνήμη, όπου αποθηκεύεται μια τιμή. Η τιμή που αποθηκεύεται σε μια μεταβλητή μπορεί να αλλαχθεί κατά την εκτέλεση του προγράμματος.
- Constant / σταθερά
 - Μια ονομασμένη θέση στη μνήμη όπου αποθηκεύεται μια τιμή. Η τιμή που αποθηκεύεται σε μια σταθερά ΔΕ μπορεί να αλλαχθεί κατά την εκτέλεση του προγράμματος

Στοιχεία ενός προγράμματος

33

- Expression / έκφραση
 - Οτιδήποτε μπορεί να αποτιμηθεί
 - Μια έκφραση συνήθως αποτελείται από ένα συνδυασμό μεταβλητών, literals και τελεστών
 - Αργότερα θα δούμε κι άλλα είδη εκφράσεων.
- Statement / εντολή
 - Μια οδηγία, στο πρόγραμμα, η οποία μπορεί να εκτελεστεί.
 - Κάθε έκφραση γίνεται εντολή όταν βάλουμε στο τέλος της το ερωτηματικό.

Στοιχεία ενός προγράμματος

34

- Function / συνάρτηση
 - Ένα ονομασμένο γκρουπ (block) εντολών, που κάνουν μια καλά ορισμένη λειτουργία (πχ. εκτύπωση μηνύματος στην οθόνη)
 - Μια συνάρτηση μπορεί να δέχεται κάποια δεδομένα ως παραμέτρους και να επιστρέφει κάποια τιμή.
- Library / βιβλιοθήκη
 - Μια συλλογή συναρτήσεων που υλοποιούν παρεμφερείς λειτουργίες
 - Η stdio είναι μια συλλογή συναρτήσεων για είσοδο και έξοδο δεδομένων (πχ είσοδο από πληκτρολόγιο, έξοδο στην οθόνη)

Μια ιεραρχία των στοιχείων ενός προγράμματος

35

